

Sygn. akt VU 76/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Nowakowska

Protokolant st. sekr. sądowy Alina Kędzia

po rozpoznaniu w dniu 31 maja 2017 r. w Kaliszu

odwołania L. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 19 grudnia 2016 r. 26 stycznia 2017r. Nr (...)

w sprawie L. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

1. Oddala odwołanie od decyzji z 26 stycznia 2017r.
2. Umarza postępowanie w przedmiocie decyzji z 19 grudnia 2016r.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26.01.2017r. (uchylając wcześniejszą decyzję z dnia 19.12.2016r.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych w O. odmówił L. K. przyznania emerytury wcześniejszej dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, gdyż nie wykazał 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych (tylko 23 lata 11 miesięcy i 9 dni), bo odmówiono mu zaliczenia pracy domownika w gospodarstwie rolnym u wujostwa w miejscowości C. w województwie (...), skoro nie był tam zameldowany, a mieszkał z rodzicami w Z. i tam uczył się (...), więc nie był domownikiem w gospodarstwie i nie pracował tam w połowie czasu pracy.

Odwołanie od tej decyzji wniósł do Sądu L. K. domagając się przyznania wcześniejszej emerytury dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach po zaliczeniu na podstawie zeznań wskazanych świadków brakującego okresu pracy w gospodarstwie wujostwa w okresie od 1.06.1972r. do 08.09.1974r., podnosząc, że odległość z gospodarstwa do miejsca zamieszkania wynosiła zaledwie 1,5 km, a syn wujostwa miał dopiero 8 lat.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd ustalił co następuje:

L. K. urodził się (...) w C..

W okresie od 1.09.1971r. do 12.06.1974r. był uczniem (...) Szkoły Zawodowej w Z. i mieszkał w tej miejscowości przy ul (...), gdzie był zameldowany na pobyt stały do dnia 24.02.1983r.

(zaświadczenie k 45, świadectwo k 33, oświadczenie k 40, karta rowerowa k 43 akt ZUS)

Jego wujostwo- U. i S. K. posiadali w latach 1947-1981 gospodarstwo rolne o pow. 9,87 ha położone we wsi C., województwo (...). (dowód- zaświadczenie K 41 akt emerytalnych)

S. K. był bratem ojca odwołującego się, ale nie było to gospodarstwo po ich rodzicach. Na gospodarstwie mieszkali poza jego właścicielami także ich dzieci oraz brat S. -J., który był kawalerem i nie pracował zawodowo. Córka Z., urodzona w (...)r. była zamężna i nie mieszkała już z rodzicami od 1966r., ale mieszkali synowie; R., rocznik 1951. I., urodzony w (...)r., A. urodzony w (...)r. i B. w 1964r, R. po ukończeniu szkoły zawodowej pozostał na gospodarstwie.

(Dowód- zeznania świadka I. K. k 33)

Gospodarstwo było ogólnorolne, hodowano sporo inwentarza, w tym 2 konie. każda para rąk do pracy przydawała się, choć pracowali w nim wszyscy domownicy w miarę swoich możliwości. Cięższe prace wykonywali mężczyźni; właściciel gospodarstwa i jego brat J. oraz syn R.. Odwołujący mieszkając w niewielkiej odległości (na skrót 1-1,5 km) z własnej woli przychodził pomagać wujostwu i przy pracach polowych i przy inwentarzu. Nie miał żadnych stałych obowiązków, prace do wykonania jemu i innym członkom rodziny rozdzielał wuj. Zwykle członkowie rodziny pracowali wspólnie.

W zimę odwołujący się przychodził do młócenia zboża i w miarę potrzeb naprawiał sprzęt mechaniczny. Rodzina wuja dzieliła się z jego rodziną pochodzącymi z gospodarstwa płodami rolnymi

(Dowód- zeznania świadków I. K. i A. K. k 32,33)

W życiorysie z dnia 20.08.1974r. składanym przed podjęciem pracy w (...)L. K.nie wspominał o jakichkolwiek związkach z rolnictwem (oboje rodzice pracowali w (...)w Z.) podał jedynie przebieg swej nauki od szkoły podstawowej i deklarował zamiar podjęcia pracy od 1.09.1974r.

(dowód- życiorys w aktach osobowych)

Nie kwestionując zeznań świadków co do zasady w zakresie, że odwołujący się pomagał w pracach na gospodarstwie rolnym wujostwa Sąd nie dał jednak wiary twierdzeniom, by była to praca stała i w wymiarze co najmniej połowy etatu pracowniczego. Ponadto poza sporem jest, że odwołujący się nie mieszkał na gospodarstwie, ale z rodzicami, którzy utrzymywali go.

(dowód- życiorys w aktach osobowych)

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art.184 ust.1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz. U.z 2016r. poz. 887.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31.12.1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32-34, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1.01.1999r.) osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn

oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art.27.

Stosownie do treści ust.2 emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do OFE lub złożenia wniosku o przekazanie środków tam zgromadzonych za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa. Poza sporem jest, że odwołujący się taki wniosek złożył już.

Zgodnie z art. 32 cyt. ustawy ubezpieczeni będący pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnieni w szczególnych warunkach przez co najmniej przez 15 lat, nabywali prawo do emerytury w wieku obniżonym o 5 lat od podstawowego o ile udowodnili łączny staż ubezpieczeniowy określony w art.27 cyt. ustawy wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Na dzień 01.01.1999r. odwołujący się wykazał 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach, ale nie wykazał 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Wiek 16 lat ukończył w dniu (...).

L. K. domagał się zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego pracy w gospodarstwie rolnym wujostwa od 1.06.1972r. do 08.09.1974r. czyli do podjęcia pracy zawodowej, choć we wskazanym okresie nie mieszkał na gospodarstwie rolnym ale z rodzicami i uczył się w szkole zawodowej. Takie żądanie nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż praca w gospodarstwie rolnym może być uwzględniona tylko na określonych warunkach, a odwołujący się ich nie spełnia.

Zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przy ustalaniu prawa do emerytury uwzględnia się m.in. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, a przypadające przed 1.01.1983r. jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7. są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Za okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, a przypadające przed 1.01.1983r. uważa się okresy pracy wykonywanej na takich warunkach jakie po tym dniu dawały podstawę do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników. (patrz wyrok SN z 3. 07. 2001r. II UKN 466/00 OSNP 2003 /7/186)

Utrwalone jest w orzecznictwie i literaturze, że przypadek wskazany w pkt.3 dotyczy pracy **domownika**, czyli osoby związanej z gospodarstwem w określony sposób.

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U.z 1989 r. nr 24 poz.133 ze zm.) jako domownika (tj. osobę co do której od 1.10.1983r. istniał obowiązek ubezpieczenia rolniczego,) w art.2 ust 2 definiowała członka rodziny rolnika i inną osobę pracującą w gospodarstwie rolnym, jeżeli **pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem**, ukończył 16 lat, nie podlega obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów, a ponadto **praca w gospodarstwie rolnym stanowi jego główne źródło utrzymania**.

Materiał zgromadzony w sprawie pozwala wprowadzić na przyjęcie, że odwołujący się w okresach przerw w nauce pracował w gospodarstwie rolnym wujka, ale wątpliwe wydają się, by mógł być z tego tylko powodu zakwalifikowany do kategorii domownika rolnika w rozumieniu ustawowym. Przede wszystkim był związany z domem rodziców w innej miejscowości i tam znajdowało się centrum jego spraw życiowych, co jednoznacznie wynika z jego życiorysów (o czym było mowa wyżej). Pobyt na wsi nawet przez całe wakacje nie powoduje zmian w tym zakresie.

Praca odwołującego się w gospodarstwie wujka nie stanowiła jego głównego źródła utrzymania, nawet jeśli łączyła się z otrzymaniem jakichś pieniędzy po jej zakończeniu.

Przy ocenie podstaw do zaliczenia pracy domownika nacisk kładziony jest jednak na stałość wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, co nie musi nawet oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, ale gotowość, dyspozycyjność do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego. Doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, zwyczajowo wymagana od członków rodziny rolnika, nie stanowi natomiast stałej pracy w gospodarstwie rolnym zaliczanej do stażu ubezpieczeniowego.

Praca odwołującego się nosiła cechy typowej pomocy rodzinnej, a nie była stałą pracą domownika w rozumieniu ustawowym. Celem ustawodawcy było umożliwienie uzupełnienia stażu wymaganego do uzyskania świadczeń okresem pracy w gospodarstwie rolnym ale tylko w odniesieniu do osób, które były związane z gospodarstwem rolnym

na tyle, że uniemożliwiało to im podjęcie innych form aktywności zawodowej. Nie chodziło natomiast o premiowanie wszelkiej pracy tylko dlatego, że dotyczyła rolnictwa.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał zaskarżoną decyzję z 26.01.2017r. za prawidłową, zatem odwołanie podlegało oddaleniu i zgodnie z art. 477¹⁴§1 kpc orzeczono jak w pkt.1 wyroku.

W przedmiocie decyzji nieistniejącej, wycofanej z obrotu prawnego tj. decyzji z dnia 19.12.2016r. postępowanie podlegało umorzeniu i zgodnie z art.355§ 1 kpc orzeczono jak w pkt 2 wyroku.